

Có 5 nhóm các trưởng tịch đòi đề cập đến các diễn biến tại Biển Đông



□

Các Ngoại trưởng ASEAN chấp hành lưu niệm nhân dịp khai mạc Hội nghị Ngoại trưởng ASEAN AMM-45 tại Phnom Penh ngày 09/07/2012.

REUTERS/Samrang Pring

Cam Bốt là nhóm duy nhất chống lại việc nêu các hành động gây hấn của Trung Quốc tại Biển Đông trong tuyên bố chung của ASEAN.

Sơ thảo này vừa được giáo sư Carlyle Thayer nêu rõ trong một bài đăng trên báo mạng Asia Times ngày 27/07/2012, tựa đề “Trong hậu trường của sự sụp đổ tại ASEAN / Behind the scenes of ASEAN's breakdown”, dựa theo một tài liệu “nội bộ” ghi lại cuộc thảo luận tiến hành cuối cùng họp kín (Retreat) ngày 09/07/2012 của các Ngoại trưởng ASEAN nhân Hội nghị thường niên AMM 45 tại Phnom Penh.

Tài liệu này xác định rõ các yêu cầu của Việt Nam và Philippines trong cuộc họp, cũng như vai trò chủ chốt của Cam Bốt trong việc phá vỡ động thu hút trong ASEAN về hồ sơ Biển

Đông.

RFI xin gửi thi u cùng quý v bài phân tích của giáo sư Thayer :

Mới đây, Ngoại trưởng Indonesia Marty Natalegawa đã tiến hành chuyến ngoại giao con thoi căng thẳng (24-25/07/2012), đến Cam Bốt, Việt Nam, Philippines, Singapore và Malaysia để báo động về mối đe dọa thu hẹp của Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á (ASEAN) với Sáu Nguyên tắc và Biển Nam Trung Hoa (Biển Đông).

Khi được đài truyền hình Úc ABC yêu cầu tóm tắt cuộc họp của nhóm này về các ông, ông trưởng ASEAN đã “trả lời” một cách bình thường.

Ông Natalegawa hàm ý rằng ông đã khốc phục các khó khăn nảy sinh từ việc ASEAN đã phô bày tình trạng xấu hơn khi các ngoại trưởng của nhóm đã không thể đạt được thỏa thuận về biên độ liên quan đến Biển Đông trong một đề thảo thông cáo chung để tóm tắt kết quả cuộc họp của họ.

Lần đầu tiên trong lịch sử 45 năm của hội, Hội nghị Bộ trưởng ASEAN (AMM) do Cam Bốt là chủ nhà đã không đồng ý được với một tuyên bố chung.

Sau vòng công du chớp nhoáng của Ngoại trưởng Indonesia, ngày 20/07/2012, ASEAN đã công bố biên bản Tuyên bố 6 điểm về Biển Đông. Tuy nhiên, theo ghi nhận của Giáo sư Thayer, Ngoại trưởng Cam Bốt Hor Nam Hong đã không nhận được việc quy tắc cho Việt Nam và Philippines là đã làm hội nghị ASEAN thất bại trong việc đưa ra thông cáo chung.

Ông Thayer viết tiếp :

Diễn tiến cuộc họp kín Retreat của Ngoại trưởng ASEAN (AMM), tuy nhiên, đã khác biệt một câu chuyện hoàn toàn khác.

Theo các ghi chú và những gì được thảo luận do một người tham gia cuộc họp thảo luận mà tác giả bài viết này đã xem xét, thì Cam Bßt đã hai lần bác bỏ các đề nghị của Philippines, Việt Nam và các thành viên khác của ASEAN, muốn đưa vào văn kiện một đề nghị như đề nghị những biên giới này (Biên Đông). Lần nào cũng vậy, Cam Bßt đều đưa ra những lý do không ra thông cáo chung.

Có 5 nước có tiếng nói đòi đưa ra các biên giới tại Biên Đông

Vấn đề Biên Đông đã được thảo luận trong phiên họp toàn thể của cuộc họp kín AMM Retreat. Philippines phát biểu đầu tiên, tiếp theo là Thái Lan, Việt Nam, Indonesia, Malaysia, Brunei, Lào, Mißn Đßn, Singapore và Cam Bßt.

Ngoại trưởng Philippines Albert Del Rosario đã mô tả một số ví dụ trong quá khứ và hiện tại về hành động “bành trßng và gây hßn” của Trung Quốc, ngăn không cho “Philippines thực thi pháp luật và buôn Philippines phải rút ra khỏi vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) của chính mình”.

Ông Del Rosario nêu lên một câu hỏi mang tính chất tu từ : “Giá trị thực thể của các Quy tắc vùng xanh (COC) sẽ là gì nếu chúng ta không thực duy trì được biên giới DOC [Tuyên bố vùng xanh của các bên] ?”, đặt được lần đầu tiên với Trung Quốc vào năm 2002.

Ông Del Rosario đã kết thúc bài phát biểu của ông bằng những lời : “Đề nghị quan trọng là cam kết chung của ASEAN tôn trọng biên giới [DOC] được phản ánh trong thông cáo chung của Hội nghị Ngoại trưởng ASEAN.”

Bên quốc gia khác cũng đã tiếng nói đòi đưa ra biên giới này. Việt Nam đã mô tả việc Trung Quốc gần đây đã thiết lập thành phố Tam Sa, bao trùm các đảo tranh chấp tại Biên Đông và việc Tập đoàn dầu khí Trung Quốc CNOOC mời người quốc gia thứ tư thăm dò các vùng biên đang tranh chấp khác như là những hành động “vi phạm nghiêm trọng chủ quyền và quyền tài phán của Việt Nam đối với vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa (của mình)”. Việt Nam cho rằng thông cáo chung nên phản ánh điều này.

Indonesia nhấn mạnh tầm quan trọng của việc ASEAN có chung một tiếng nói và cho rằng những diễn biến gần đây là mối quan ngại chung của tất cả các nước ASEAN. Indonesia tán đồng việc thúc đẩy một bộ Quy tắc ứng xử và hứa sẽ “lưu hành một văn kiện để thảo luận không chính thức (non-paper) với các yếu tố có thể có và có thể bổ sung vào bản COC”.

Malaysia tán đồng ý kiến của Indonesia và nhấn mạnh: “Chúng ta phải nói một tiếng nói duy nhất; ASEAN phải cho thấy là mình có một tiếng nói thống nhất, (nếu không) uy tín của chúng ta sẽ bị xói mòn”.

Malaysia kết luận, “Chúng ta phải đối phó với tình hình Biển Đông, đặc biệt là vấn đề hành động nào để ngăn chặn sự leo thang pháp quyền tại vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa. Hoàn toàn không thể chấp nhận việc chúng ta không ghi vấn đề này vào thông cáo chung. Điều quan trọng là ASEAN phải thể hiện rõ ràng trong thông cáo chung mối quan ngại của chúng ta về vấn đề Biển Đông.”

Singapore ghi nhận rằng “các diễn biến gần đây đặc biệt đáng quan ngại” vì làm dấy lên “những cách giải thích khác nhau về luật pháp quốc tế có thể làm suy yếu toàn bộ cơ chế của UNCLOS” (Công ước Liên Hiệp Quốc về Luật Biển). Singapore kết luận bằng lời tuyên bố: “Điều quan trọng là ASEAN phải thể hiện rõ ràng trong thông cáo chung mối quan ngại của chúng ta về Biển Đông... [Sẽ] tại đây cho chúng ta nếu chúng ta không nói gì”.

Động thái của 9 nước ASEAN trước mặt mình Cam Bốt phá vỡ

Trước lúc Cam Bốt lên tiếng, không một nước nào lấy làm lạ với các phát biểu của Philippines, Việt Nam, Indonesia, Malaysia và Singapore.

Khi đến phiên Cam Bốt, Ngoại trưởng nước này thậm chí là tại sao lại cần phải đối phó với bãi cạn Scarborough Shoal, nơi Trung Quốc và Philippines đối đầu nhau trong hai tháng trời.

Sau đó ông đột ngột tuyên bố, “Tôi cần phải nói thẳng với quý vị: Trong trường hợp chúng ta không tìm ra lối thoát, Cam Bốt sẽ không còn phương cách nào khác để xử lý vấn đề này. Và do đó, sẽ không có văn bản nào cả. Chúng ta không nên áp đặt quan điểm quốc gia, chúng ta nên

có góp phần ảnh hưởng chung trên tinh thần tha hi vọng lẫn nhau”.

Đến lúc đó, các cuộc thảo luận đã trở thành nóng bỏng, với cả Philippines lẫn Việt Nam tiếp tục tranh luận với lập trường của mình. Malaysia, Indonesia và Singapore đã can thiệp bổ sung.

Cuộc họp kín AMM Retreat đã kết thúc với tuyên bố của Ngoại trưởng Campuchia Hor Nam Hong : “Chúng ta sẽ không bao giờ đặt điều kiện [thỏa thuận] dù có nghị lực đây thêm bốn hoặc năm tiếp nữa... Nếu quý vị không thể đồng ý với nội dung của thông cáo chung, (thì) chúng tôi không còn cách nào khác để xử lý vấn đề trong tư cách Chủ tịch ASEAN.”

Ngoại trưởng Indonesia Natalegawa đã hoàn toàn đúng khi nói rằng mặc dù không có thông cáo chung, nhưng các Ngoại trưởng ASEAN đã đặt điều kiện thỏa thuận với "các yếu tố then chốt" của một Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông. Theo ông, vòng ngoại giao con thoi của ông đã có kết quả là các ngoại trưởng ASEAN đã đồng ý để “sớm thúc đẩy một bộ Quy tắc ứng xử Khu vực ở Biển Nam Trung Hoa (Biển Đông)”.

Campuchia, trong tư cách là Chủ tịch ASEAN, đã chỉ trì hoãn hai cuộc họp không chính thức các quan chức cấp cao ASEAN và Trung Quốc để thảo luận với bên cạnh tiến tới bộ COC.

Trung Quốc công khai thông báo rằng họ sẵn sàng để tham gia vào các cuộc thảo luận chính thức với ASEAN “khi đi vào khuôn khổ chín mươi”

Nếu mọi sự diễn tiến theo kế hoạch, quan chức cao cấp của ASEAN và Trung Quốc sẽ thảo luận với các thành viên thảo luận sắp tới. Họ vẫn cần phải xác định xem sẽ gặp nhau ở cấp nào, theo hình thức nào, và báo cáo cho ai. Các cuộc thảo luận chính thức được lên kế hoạch vào tháng Chín và các quan chức ASEAN hy vọng sẽ hoàn tất đàm phán vào tháng Mười Một.

Sự can thiệp của Indonesia là lợi ích của Campuchia

Vòng ngoại giao con thoi của ông Natalegawa đã mang lại nhu cầu thiết yếu cho ASEAN. Nếu

Ông cũng đã giúp xoa tan những suy nghĩ bên ngoài khu vực Đông Nam Á rằng đã có một đoàn kết giữa các thành viên ASEAN và việc làm thế nào để xử lý vấn đề Biển Đông.

Quan trọng hơn, sự can thiệp của Indonesia là một cách cáo buộc với Cam Bốt rằng dù là chủ tịch ASEAN năm 2012, họ không thể đơn phương kiểm soát chương trình nghị sự của ASEAN.

Quyết định can thiệp của ông Natalegawa là điều chưa từng thấy vì ông thực hiện vai trò lãnh đạo và những đóng góp tích cực của ASEAN để giải quyết tranh chấp. Điều này còn là tín hiệu cho thấy là Indonesia sẵn sàng đóng một vai trò chủ động hơn trong các vấn đề khu vực. Điều đó trái ngược hẳn với những năm Suharto khi Indonesia, dù được xem là nhà lãnh đạo tự nhiên của khu vực Đông Nam Á, những vấn đề tranh chấp đóng một vai trò kín đáo “mềm mỏng, nhẹ nhàng” hơn.

Trung Quốc sẽ vẫn tiếp tục đàm phán COC với ASEAN và thúc ép Việt Nam và Philippines

Tuy nhiên, câu nói của ông Natalegawa rằng ASEAN đã “trở lại hoạt động bình thường” có thể có một ý nghĩa khác. Ý nghĩa thứ hai này liên quan ít nhiều đến các hành động quyết đoán mà các nước Trung Quốc nhằm áp đặt quy định tài phán của họ trên Biển Đông.

Điều đó đã được thực hiện dưới ba hình thức: Một là, Trung Quốc nâng Tam Sa thành quần đảo và trao cho đảo này trách nhiệm quản lý hành chính trên các quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa và Macclesfield Bank (Trung Sa).

Chính quyền Việt Nam đã và sẽ tiếp tục đàm phán với các quan chức của Philippines cho đến khi có kết quả, và cuộc đàm phán giữa Việt Nam và Philippines về vấn đề Biển Đông Nhân dân được tiếp tục.

Hai là, chính quyền Việt Nam cũng đã cử ngay 30 chiếc tàu thuyền đánh cá và bốn tàu hộ tống xuồng đánh bắt cá ở vùng biển quần đảo Trường Sa. Đội tàu thoát khỏi đánh bắt ngoài khơi đảo Chó Thép (Fiery Cross Reef) trước khi chuyển sang Bãi Giếng Ma (Johnson South Reef), cả hai nơi này đều là khu vực có tranh chấp.

Điß m thß ba, và quan trßng nhßt, Quân ßy Trung ßng Trung Qußc đã ban hành mßt chß thß thành lßp mßt đßn vß quân sß đßn trú quân sß ß thành phß Tam Sa.

Đßn vß đßn trú này, vßi trß sß chính đßt tßi đßo Phú Lâm (Woody Island), sß có trách nhißm vß qußc phòng trên mßt vùng bißn rßng hai trißu dßm vuông.

Trß lßi nhß bình thßng, theo cách hißu thß hai đó, có thß có nghĩa rßng trong khi ASEAN đàm phán vß COC vßi Bßc Kinh, Trung Qußc đß c cho là sß có thß cùng lúc tißp tßc gây áp lßc và hßm đßa cß Philippines lßn Vißt Nam, và tìm kißm nhßng cách khác đß gieo mßm bßt hòa gißa 10 thành vißn cßa nhóm.